

Onsdag den 28. april kl. 14.00.

Dagsordenens pkt. 9.

Forslag til landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed.
(Landsstyreformanden og Atassut) (1. behandling)

Mødeleder: Landstingsformand Bendt Frederiksen:

Mødet er åbnet. I dag onsdag den 28. april skal Landstinget behandle 2 dagsordenspunkter, nemlig pkt. 9, forslag til landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed, og den vil blive fremlagt af landsstyremedlemmet og partiet Atassut og pkt. 32, forslag til landstingslov om erhvervsuddannelse, uddannelsesstøtte og erhvervsvejledning.

Det er landsstyremedlemmet for Kultur, der skal forelægge. Det er 1. behandlingen. 2. og 3. behandlingen vil blive foretaget på efterårssamlingen.

Inden vi går til dagsordenen, skal jeg lige nævne, at i fortsættelse af behandlingen af punkt 2 på Landstingets møde den 26. april skal Formandskabet indstille følgende ændringer til den omdelte mødeplan:

Pkt. 45, som ellers skulle behandles i morgen, nemlig forslag til ændring af valgkredsinddelingen i Grønland, udfra Landsstyrets ønske foreslås det, at punktet behandles 6. maj 1993 og endelig punkt 30, 2. behandling af forslag til landstingsforordning om ændring af landstingsforordning om folkeskolen, der ellers skulle behandles den 30. april, bliver udsat til behandling den 5. maj, p.g.a. ændringerne i udvalgmøderne for idag.

Det skal indstilles, at Landstinget godkender den ændrede mødeplan.

Ja, den er godkendt.

Peter Ostermann, Atassut:

Forslaget er blevet uddelt skriftligt, derfor skal jeg ikke læse hele ordlyden op, men blot nævnte begrundelserne deri.

Der har siden Hjemmestyrets indførelse været flere tilfælde, hvor såvel offentligheden som Landstingets medlemmer har følt behov for en nærmere undersøgelse af et landsstyremedlems ansvarlighed.

Det har der imidlertid ikke været lovhjemmel til. Atassut ønsker med dette forslag at råde bod på det, ligesom vort forslag om mindretalsbeskyttelse er dette forslag foruden ovenstående også begrundet i Grundloven.

Grundlovens § 13 taler om, at ministres ansvarlighed skal fastsættes ved lov. Set i lyset af, at Landstinget fungerer som en sideordnet lovgivende forsamling, må det helt klart være i grundlovens ånd, at også Grønland får en ansvarlighedslov for landsstyremedlemmer.

Lovforslaget er udarbejdet på grundlag af den danske ministeransvarlighedslov.

Lars Emil Johansen, landsstyreformand:

Vedrørende landsstyremedlemmers ansvarlighed skal jeg

hermed på vegne af Landsstyret fremsætte forslag til landstingslov.

Indledningsvis skal jeg nævne, at i den grønlandske ordlyd i bemærkningerne er der nogle fejl på den første side, og jeg skal hevide til det omdelte rettelsesblad til landstingsmedlemmerne.

Her har man blandet betegnelserne for landsstyremedlemmer og landstingsmedlemmer sammen. Der står her, at det er en henvisning både til landsstyremedlemmerne og landstingsmedlemmerne.

Indledningsvis vil jeg nævne, at Atassut til denne samling har fremsat et forslag til landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed. Forslaget er af Landstingets Formandskab blevet henvist til behandling under dette punkt.

Idet Atassuts forslag på mange måder er i overensstemmelse med Landsstyrets lovudkast, vil jeg ikke her gennemgå de forskelle, der måtte være, men blot henvise til bemærkningerne til de enkelte paragraffer i Landsstyrets forslag.

Under efterårssamlingen i 1988 vedtog Landstinget landstingsloven om Landstinget og Landsstyret. I henhold til denne landstingslovs § 4, stk. 2, fastsættes Landsstyrets og de enkeltes landsstyremedlemmers ansvarlighed ved landstingslov.

Det blev således i 1988 fastsat, at Landstinget efterfølgende skulle vurdere behovet for at fastsætte regler for landsstyremedlemmers ansvarlighed. Der har siden hen flere gange fra politisk side været fremsat ønske om, at det enkelte landsstyremedlems ansvar præciseres i lovgivningen.

Såvel i Danmark som i andre demokratiske stater har man fundet det nødvendigt at gennemføre særlove, der fastsætter bestemmelser om en ministers ansvarlighed i sin embedsførelse.

I Grønland har vi ingen bestemmelser herom, desuagtet at der kan tænkes at opstå situationer, hvor Landstinget mener, at der er grundlag for at lade et forhold vedrørende et landsstyremedlems embedsførelse undersøge nærmere.

Landsstyret har derfor udarbejdet det omdelte forslag til landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed, der i dag skal førstebehandles her i Landstinget.

Lovforslaget har været sendt til høring hos Justitsministeriet og er herefter blevet tilrettet i overensstemmelse med ministeriets bemærkninger.

Da lovforslaget er af statsretlig karakter bør det underkastes en meget grundig vurdering og behandling.

Jeg skal derfor indstille på vegne af Landsstyret, at forslaget overgår til behandling i Forfatningsudvalget inden 2. behandlingen.

Jonathan Motzfeldt, ordfører for Siumut:

Jeg skal på siumuts vegne udtrykke tilfredshed med det lovforslag, som Landsstyret har fremsat om Landsstyrets og landsstyremedlemmernes ansvarlighed.

Vedtagelsen af lovforslaget vil styrke Hjemmestyrets forfatningsmæssige stilling som en demokratisk retsstat, der bekender sig til de principper, som regeringsudøvelsen hviler på i de lande, Grønland normalt gerne sammenligner sig med.

At der skal gælde særlige ansvarsregler for regeringens og regeringsmedlemmernes embedsførelse er også forudsat i Grundlovens § 13, hvor der står, at ministres ansvarlighed ordnes ved lov. Der står også i Grundlovens § 16, at ministre kan tiltales for deres embedsførelse.

Dette er der i Danmark gennemført regler om i en særlig ministeransvarlighedslov, og det er altså et forslag til en tilsvarende landstingslov, tilpasset Hjemmestyrets særlige struktur, vi førstebehandler her i dag.

Med hensyn til det foreliggende forslags indhold har Atassut bemærket, at det ligger meget tæt op ad den danske ministeransvarlighedslov.

Dette kan vi i Siumut tilslutte os, idet man herved gennemfører en kort og overskuelig lov, som klart sammenkæder landsstyremedlemmernes ansvarlighed med landstingsloven om Landstinget og Landsstyret.

vi er også enige i, at den danske ordning nødvendigvis må fraviges på et par punkter:

For det første må vi have et formaliseret ansvar for Landsstyrets kollektive beslutninger, det vil sige beslutningerne på landsstyremøderne, lovforslagets § 4, og

for det andet er det vigtigt, at sanktionsmulighederne svarer til kriminallovens almindelige sanktionssystem, lovforslagets § 10.

Blandt forslaget enkelte bestemmelser finder siumut det af betydning at fremhæve følgende:

Kriminallovens almindelige bestemmelser, det vil navnlig sige reglerne om nødværge og nødret og om forsøg og medvirken finder anvendelse på lovovertrædelser omfattet af forslaget.

Et landsstyremedlem kan pålægges ansvar for medvirken til sine embedsmænds lovovertrædelser, hvilket vi i siumut mener er med til at fremme ansvarligt og seriøst samarbejde mellem landsstyremedlemmerne og Hjemmestyrets embedsmænd.

Det er også rimeligt, at et ansvar for overtrædelse af ansvarlighedsreglerne først forældes efter at nyvalg til Landstinget har fundet sted.

Det er endelig også et godt parlamentarisk princip, at kompetencen til at politianmelde overtrædelser af ansvarlighedsreglerne skal ligge hos Landstinget.

Siumut kan derfor gå ind for forslaget i den foreliggende form, men er enig i, at det gennemgås grundigt i Forfatningsudvalget forinden anden behandling.

Peter Ostermann, ordfører for Atassut:

Den nordiske parlamentariske ordning og arbejde har efter Hjemmestyrets indførelse været forbillede for Hjemmestyrets videre udvikling. Ud fra den holdning har vi fuldtud deltaget i det nordiske parlamentariske arbejde.

Ud fra denne holdning er Atassut med årene fremkommet med forskellige lovgivningsmæssige initiativer, således at vores parlamentariske arbejde i Landstinget inden for en række vitale områder kan blive harmoniseret med det nordiske parlamentariske arbejde.

Atassut har ved flere lejligheder ønsket og foreslået, at det er nødvendigt med en lov om landsstyremedlemmers ansvarlighed og har således til denne samling fremsendt forslag om en sådan lovgivning.

Landsstyret har nu fremsendt et lovforslag om landsstyremedlemmers ansvarlighed, som i sine principper falder i tråd med Atassuts forslag.

Fra Atassuts side må vi klart udtrykke, at vi, ligesom mange andre forhold, har opnået det vi ville, og selvom Landsstyrets forslag på enkelte områder afviger lidt fra Atassuts forslag, skal Atassut gå ind for Landsstyrets lovforslag.

Med disse bemærkninger går Atassut ind for, at lovforslaget behandles i Forfatningsudvalget inden 2. behandling.

Ole Lynge, ordfører for Inuit Ataqatigiit:

Inuit Ataqatigiit går i princippet ind for lovforslaget vedrørende landsstyremedlemmers ansvarlighed.

Det fremlagte forslag skal sikre, at befolkningens valgte repræsentanter, og disses valgte repræsentanter, i dette tilfælde Landstingets valgte repræsentanter, i deres arbejde som repræsentanter for befolkningen er alsidige og uselviske. Vi har nu efter indførelsen af Hjemmestyret overtaget de fleste ansvarsområder fra den danske stat. Som følge af det, og for at begrænse centraliseringen af magten i folkestyret, har Landstinget ændret loven og derved skabt mulighed for, at lovgivningen om ansvarsområdet for de, der skal føre Landstingets beslutninger ud i livet, nemlig Landsstyret, tydeliggøres.

Da landstingsloven blev vedtaget i 1988, lagde IA vægt på, at Landstinget fik et Formandskab, og at der blev nedsat et Landsstyre, og dette er også sket.

Derudover har det været hensigten, at give landstingsudvalgene større kompetence for at give større ansvar til Landstinget.

Som det første fik Landstingets Finansudvalg bemyndigelse til at kunne nægte eller acceptere, Landsstyrets ekstraordinære udgifter, og ligeledes fik Landstingets revisionsudvalg større kompetence, således at et mindretal eller bare et enkelt medlem uden hindringer fik mulighed for at gennemgå regnskaberne.

Endvidere blev der, som foreslået af Inuit Ataqatigiit oprettet et Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk udvalg, en instans, som også tidligere hørte under Landsstyrets kompetence.

Som vi nævnte tidligere, har vi siden indførelsen af Hjemmestyret fået overtaget de fleste ansvarsområder. på baggrund af dette finder Inuit Ataqatigiit det vigtigt, at vi til stadighed tilpasser ansvarenes placeringer.

Vore landsstyremedlemmer har i dag hver især store ansvarsområder. Og der kan forståeligt nok ske fejl en gang imellem. Dette har vi som bekendt erfaringer med, og vi mener i Inuit Ataqatigiit, at Landstinget gennem sine udvalgsbehandlinger indtil nu har behandlet sådanne sager tilfredsstillende og retfærdigt.

Derfor mener vi i Inuit Ataqatigiit ikke, at det er nødvendigt udforme regler om landsstyremedlemmers ansvarlighed nøjagtig som den i Folketinget gældende ministeransvarlighedslov, da denne er tilpasset den danske stats funktioner, hvorimod dette oplæg er tilpasset til Hjemmestyrets funktioner.

Med disse betragtninger accepterer Inuit Ataqatigiit, at forslaget inden 2. behandlingen overgår til behandling i forfatningsudvalget.

Bjarne Kreutzmann, ordfører for Akulliit Partiiat:

Akulliit Partiiat, centerpartiet, støtter forslag til landstingslov om landsstyremedlemnes ansvarlighed med følgende bemærkninger:

I demokratiske stater er der behov for fastsættelse af bestemmelser om en ministers ansvarlighed i sin embedsførelse - også her i Grønland.

Grundloven giver jo også mulighed for justering af ministres ansvarlighed og mulighed for tiltale, som også er ført ud i livet i Danmark i form af en ministeransvarlighedslov.

Der kan jo også i Grønland opstå situationer, hvor der kan fremkomme behov for at skulle undersøge et landsstyremedlems embedsførelse nærmere.

I Akulliit Partiiat/Centerpartiet konstaterer vi, at forslaget er blevet tilrettet i overensstemmelse med ministeriets bemærkninger, hvorfor vi indstiller, at sagen overgår til 2. behandling, efter behandling i Forfatningsudvalget.

Nikolaj Heinrich, Issittup partiia:

Efter Hjemmestyrets indførelse i vort land med eget Landsstyre har der i flere tilfælde været rejst spørgsmål om vi ikke mangler en lovgivning om landsstyremedlemmers ansvarlighed.

Efter vores vidende har oppositionspartiet Atassut under vores hidtidige hjemmestyreperiode ved flere lejligheder givet udtryk for mangel på en sådan lovgivning, og har derfor naturligt forelagt nærværende forslag til denne samling.

Efter at vi var kommet ind i vores hjemmestyreperiode, har der især med hensyn til vore landsstyreforhold været givet udtryk for visse bekymringer, og måske endda ind imellem givet udtryk for en i sig selv ubehagelig mistanke.

Det har været svært at gøre noget ved sådanne tilfælde på grund af savnet af en landstingslov vedrørende området. Men i 1988 blev landstingslov om Landstinget og Landsstyret vedtaget, og da denne lov omfattede Hjemmestyret som helhed, blev der ikke indført særskilte regler for landsstyremedlemmers ansvarlighed.

Nu er forslag til landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed fremsat foranlediget af Atassuts forslag derom, og det er bemærket, at lovforslaget har været til høring hos Justitsministeriet. Fremgangsmåden i dette meget vigtige lovforslag er rigtig og har uden tvivl lettet sagens videre behandling.

Man kan ind imellem rejse en vis undren med hensyn til visse sager s behandling i de forskellige landsstyreområder, og der har ind imellem været tvivl om, hvem der

har været den ansvarlige selvom man kunne være sikker på, hvem der er den rette ansvarlige.

Når man gennemgår lovforslaget kan man se, at man her har sikret sig, hvem der er den ansvarlige for de forskellige sager. Dette vil uden tvivl medføre en sikrere og bedre arbejdsgang for landsstyremedlemmerne.

Vi er endvidere vidende, at der er landsstyremedlemmer, der varetager en landsstyremedlemspost, selvom de ikke er valgt til Landstinget. på denne baggrund må vi bemærke, at der iblandt os findes nogen, der har ytret et spørgsmål om, om disse skal ligestilles økonomisk med hensyn til andre landsstyremedlemmer.

Lad mig bemærke, at der ikke er noget grundlag for anden vurdering af et landsstyremedlem, når landsstyremedlemmet ikke er folkevalgt, og derfor vil jeg udtrykke glæde over, at der i lovforslaget er sikret samme ansvarlighedsbestemmelser for alle landsstyremedlemmerne.

Med disse bemærkninger vil jeg give udtryk for, at nærværende forslag går videre til behandling i Forfatningsudvalget inden 2. behandlingen.

Landsstyreformanden:

Jeg kan forstå, at partierne i Landstinget og Landsstyret alle er enige i det fremlagte forslag. Derfor vil jeg ikke kommentere de forskellige partiordføreres bemærkninger særskilt, selvom man kan fristes til at komme med bemærkninger til nogen af dem. Men jeg mærker, at alle partier er enige i at forslaget til landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed fremsættes, og at alle tilslutter sig dette forslag. Man kan mærke, at landstingsmedlemmerne har gennemgået de forskellige love og har bemærket sig, hvilke paragraffer man har brugt i Grundloven.

Der er et af medlemmerne, der er doktor ved University Alaska Fairbanks. vi har behov for, at der klar lovgivning om landsstyremedlemmers ansvarlighed. Det vigtigste er, at kritik til Landsstyret skal have mulighed for at gå ind i lovgivningen.

For at sikre, at man udfører arbejdet rigtigt, har Landsstyret forskellige tiltag. Udover, at vi får lov om landsstyremedlemmers ansvarlighed, vil der blive fremsat lovforslag om en forvaltningslov.

Efter den debat, der er foregået her, er der tanker om en ombudsmand her i Grønland, Landstingets ombudsmand.

Man undersøger mulighederne herfor, og det er muligt at der vil fremkomme et lovforslag herom **til 1.** behandling i forbindelse med efterårssamlingen. Derved kan man sikre, at landsstyremedlemmerne varetager deres hverv til gavn for samfundet.

Landsstyremedlemmer kan begå små og store fejl ligesom andre, og det er nødvendigt, at de skal kunne stilles til ansvar for deres fejltagelser. Landsstyret

lægger også vægt på, at der fastsættes regler om ansvarlighed, og derfor er jeg glad for at samtlige partier går ind for forslaget.

Jeg vil gerne sige en tak til Atassut for det fremlagte forslag, og for derved at have bidraget til, at det fremsatte forslag nu kommer.

Mødeleder:

Således er punkt 9 på dagsordenen **1.** behandlet, og det vil så gå over til behandling i Forfatningsudvalget, inden det går over til **2.** behandling.

Punktet sluttet.

Dagsordenens punkt 9.

Forslag til landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed.

(Landsstyreformanden og Atassut) .

(3. behandling)

Mødeleder: Landstingsformand Bendt Frederiksen:

Er der noget ændringsforslag? Nej, det er der ikke! Er der nogen, der vil kommentere forslaget? Nej!

Dem der går ind for, at forslag til landstingslov om landsstyremedlemmers ansvarlighed bliver vedtaget i sin foreliggende form bedes rejse sig.

24.

Samtlige tilstedeværende godkendte forslaget. Der er ingen, der stemte i mod eller undlod at stemme. Vi går videre til næste dagsordenspunkt.

Punktet sluttet.